

СТАНОВИЩЕ

от д-р Цветалина Аврамова Петкова,
доцент по гражданско и семейно право,
Професионално направление 3.6 Право,
Научна специалност Гражданско и семейно право,
Нов български университет, Департамент „Право“

относно материалите, представени за участие в конкурса
за заемане на академичната длъжност **„професор“**

на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право), обявен в Държавен
вестник, бр. 57 от 26.06.2020г. и в интернет страницата на Пловдивски университет "Паисий
Хилендарски" за нуждите на катедра „Гражданскоправни науки към“ към Юридическия
факултет, с кандидат доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова от Пловдивския университет.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

1.1. Общо представяне на процедурата

Със заповед № Р33-4706 от 25.09.2020г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **„професор“ в ПУ** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 право (Гражданско и семейно право), **обявен за нуждите на катедра „Гражданскоправни науки“** към Юридическия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документ единствен кандидат доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова от Пловдивския университет.

Представеният от доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова **комплект материали** на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и **включва следните документи:**

1. Молба за участие в конкурса;
2. Автобиография на български език;
3. Списък на научните публикации на кандидата за периода след придобиване на академичната длъжност „доцент“, с които участва в конкурса за „професор“ и които подлежат на рецензиране;
4. Справка за покриване на минималните изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности за Област 3, 3.6. Право;
5. Декларация за оригиналност и достоверност на представената научна продукция;
6. Анотации на приложените материали след получаване на академичната длъжност „доцент“ – на български и на английски език;

Кандидатът доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова е приложила следните научни публикации за периода след придобиване на академичната длъжност „доцент“, **с които участва в конкурса за „професор“:**

- I. Монография: „Собственост – развитие и перспективи, влияние на конституционната и европейската съдебна практика“, С., Сиела, 2019 г., 416 с., ISBN 978–954–28–2783 – 2.

II. Статии:

1. Обезщетението - гаранция срещу своеволни действия по отношение на правото на собственост, *Собственост и право*, бр. 1/2019г., с. 17 - 28. ISSN 1312 – 9473.
2. Специфика на сънаследствените отношения при прилагането на презумпцията по чл. 69 ЗС, В: Сборник научни изследвания в памет на доц. д-р Кристиан Таков, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2019г., с. 192 – 197, ISBN 978-954-07-4746-0.
3. Културни ценности с материален и нематериален характер. Сравнение и връзка с обектите на интелектуалната собственост. - *Собственост и право*, бр.10/ 2019 г., с. 81 – 87. ISSN 1312 – 9473, с. 81-87.
4. Контролът за пропорционалност и правото на собственост / влияние на европейската и конституционната практика. В : Сборник „Научни четения, посветени на 140 години от приемането на Търновската конституция“, организирани от ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, Сиела, 2019г., ISBN 978-954-28-3043-6, с. 389-408.
5. Особености в режима на собственост на културните ценности в българското право. Сиела норма, бр. 9-10, 2019г. ISSN 1314 – 5126, с.5 – 33.
6. Нетрадиционни виждания за собственост в практиката на Европейския съд по правата на човека /Протокол № 1 от Европейската конвенция за правата на човека/, сп. Сиела Норма, бр.2/2018г., /месец февруари/. /. ISSN 1314 – 5126.
7. Вещите и интелектуалната собственост. *Собственост и право*, бр. 3 /2018г.,с. 75 – 85. ISSN 1312 – 9473.
8. Някои разсъждения във връзка с договора за арендата в земеделието /във връзка с т. д. № 1/2018г., изх. № ОСГТК/. *Собственост и право*, бр. 6/2018г., с. 53 – 57. ISSN 1312 – 9473.
9. Приложението на презумпцията по чл. 69 ЗС към отношения между сънаследници /коментар във връзка с ТР № 1 от 06.08.2012г., ОСГК на ВКС/. *Собственост и право*, бр. 7 /2018г., с. 44 – 51. ISSN 1312 – 9473.
10. Развитие при класификацията на вещи в гражданския оборот /res in commercio/ и вещи извън гражданския оборот /res extra commercium/. *Studia iuris*, бр. № 1/2018, 1-9.
11. Понятието за вещи – В : сборник „Правото – традиции и перспективи“, Юбилейна научна конференция по повод 25 г. от създаването на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, Сиела Норма, 2018г., с. 135 – 151. ISSN 978 – 954 – 28 – 2625.
12. Европейски и конституционни аспекти на правомощията на собствениците – сп. *Правна мисъл*, бр. 1/2017г., с. 28 – 48. ISSN 1310-7348
13. Таксите при заповор върху вземания на длъжника по банкови сметки – сп. *Норма*, бр. 1/2017г., в съавторство с Ивайло Василев, с.43 - 54. ISSN 1314 – 5126.
14. Развитие при класификацията на вещите на недвижими и движими. Влияние на европейското право и съдебна практика. *Собственост и право*, бр. № 9/ 2017г., с. 13 - 20. ISSN 1312 – 9473.
15. Собствеността – исторически и правни аспекти – *Studia iuris*, бр. № 2 /2014г.,с.1-17.
16. Промени, настъпили в недвижими имоти в хода на започнати принудителни изпълнения – *Собственост и право*, бр. 5/2015г., с. 5 – 16. ISSN 1312 – 9473.

Представените материали следва да се приемат и отчетат при крайната оценка.

1.2.Общо представяне на кандидата

Люба Г. Панайотова – Чалъкова е родена на 06.01.1975 г. През 1997 г. придобива висше образование по специалността „Право“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. В периода 1997-1998 г. е стажант към МП в ОС – Пловдив. От 1998 г. е асистент в ЮФ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, а от 1999 г. – докторант към Института за държавата и правото, БАН – гр. София. През 2006 г. защитава докторска степен, а от 2013 г. до настоящия момент заема академична длъжност „доцент“ в ЮФ на ПУ.

Доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова е ръководител катедра „Гражданскоправни науки“ към ЮФ на ПУ, както и член на Академичния съвет на ПУ. Била е заместник – председател на Контролния съвет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Води лекционни курсове и по дисциплините Нотариална дейност, Кадастър и имотен регистър, Право на интелектуалната собственост. Участва в МП „Публична администрация“ към ПУ с дисциплината „Право на собственост“.

Познавам доц. д-р Панайотова – Чалъкова като етичен и уважаван колега, мотивиран преподавател и организатор.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

2.1. Учебно-педагогическа дейност

Доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова е дългогодишен преподавател по вещно право в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Преподавателската ѝ дейност започва като асистент през 1998 г. Към настоящия момент води лекционни курсове по дисциплините „Вещно право“, „Нотариална дейност“, „Кадастър и имотен регистър“, „Право на интелектуалната собственост“. Участва в Магистърска програма „Публична администрация“ към ПУ с дисциплината „Право на собственост“. Именно във връзка с богатата ѝ преподавателската дейност се заражда идеята за написването на научната монография, с която участва в настоящия конкурс: интересът на студентите провокира преподавателят да отговори на техните търсения (с. 13 от монографията).

2.2. Научна и научно-приложна дейност на кандидата

2.2.1. Ръководство и участие в научни проекти

Прави впечатление активността на доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова в участието ѝ във вътрешни и международни научни проекти (вкл. по ЕРАЗЪМ +) с потенциал да допринесат за утвърждаването на университета като съвременно научно средище. Тя е ръководител на проект „Имуществените отношения в правото – развитие и перспективи“, № ФП19 – ЮФ – 003, към фонд „Научни изследвания“ при ПУ. Член е на научния комитет на следните международни проекти: Международен проект "Правна защита на интелектуалната собственост: Кой има нужда от нея? Защо?", № 1320180013, по договор между координатора на проекта Сдружение с нестопанска цел „Сдружение за правна помощ на потребителите“ и Службата на ЕС за интелектуална собственост“; Международен проект „ Stimulating the respect of the intellectual property rights among young customers in Bulgaria and Portugal in support of innovation, creativity and entrepreneurship“ (Стимулиране на зачитането на правата на интелектуална собственост сред младите потребители в България и Португалия в подкрепа на иновациите, креативността и предприемачеството) по договор между Сдружение с нестопанска цел „Сдружение за правна помощ на потребителите“ и Службата на ЕС за интелектуална собственост; Международен проект по програма "ЕРАЗЪМ +" и сключен Договор № 2019-1-BG01-КА201-062268, тема на проекта "Innovative English studying trough EU legislation promotional talks dint by ICT tools"(Иновативно изучаване на английски език чрез разговори за промотиране на законодателството на ЕС посредством ИКТ инструменти), по договор между координатора на проекта ПУ „Паисий Хилендарски“ и Център за развитие на човешките ресурси 2019 – 2020г. Участва в доклади в следните проекти: Проект по случай 25 – годишнината на ЮФ на ПУ през 2017г., № ЧФ17-ЮФ-006, за организиране и провеждане на Юбилейна международна научна конференция по повод 25 г. Юридически факултет на ПУ – „Правото – традиции и перспективи“; Проект № ЧФ – 18 – ЮФ – 008/2018г. на тема „Международна научна конференция на тема: Право и културни ценности“ към фонд „Научни изследвания“ при ПУ, проведена на 16.11.2018 г.

2.2.2. *Участие в научни конференции*

Кандидатът доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова е взела участие с доклади в пет конференции, както следва: участие в Юбилейна научна конференция по повод 25 г. от създаването на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, с доклад на тема “ Понятието за вещи“ – В : сборник „Правото – традиции и перспективи“, Сиела Норма, 2018г., с. 135 – 151. ISSN 978 – 954 – 28 – 2625; участие в международна конференция в памет на доц. д-р Кристиан Таков с доклад на тема “ Специфика на сънаследствените отношения при прилагането на презумпцията по чл. 69 ЗС“, В: Сборник научни изследвания в памет на доц. д-р Кристиан Таков, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2019г., с. 192 – 198, ISBN 978-954-07-4746-0; участие в научни четения посветени на 140 години от приемането на Търновската конституция“, организирани от ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, изнесен доклад на тема „Контролът за пропорционалност и правото на собственост / влияние на европейската и конституционната практика“. В : Сборник „Научни четения, посветени на 140 години от приемането на Търновската конституция“, организирани от ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, Сиела, 2019г., ISBN 978-954-28-3043-6, с. 389-40; участие в конференция, посветена на тема „Право и културни ценности“, проведена на 16.11.2018г. Участие с доклад на тема „Особености в режима на собственост на културните ценности в българското право“, публикувана в “ Сиела норма“, бр. 9-10, 2019 г., ISSN 1314 – 5126, с.5 – 33; Участие в международен колоквиум на тема „Майчинството традиции и перспективи“, проведена в ЮФ на ПУ през септември 2019г. с доклад на тема „Някои имуществени аспекти на майчинството, уредени в семейното право“.

2.2.3 *Монографията „Собственост – развитие и перспективи, влияние на конституционната и европейската съдебна практика“. Приноси моменти*

Доц. д-р Люба Г. Панайотова – Чалъкова участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ с една монография и 16 (шестнадесет) научни статии.

Монографията „Собственост – развитие и перспективи, влияние на конституционната и европейската съдебна практика“ е издадена през 2019 г. от изд. Сиела (ISBN 978–954–28–2783 – 2). Изложението е структурирано в пет глави, а те от своя страна – в параграфи, точки и подточки. В началото на монографията е представено нейното съдържание, както и въведението, а в края – използваната литература, структурирана по автори на кирилица и латиница, и заключението. Монографията е първото систематично, оригинално и изчерпателно изследване, което си поставя за цел да разгледа института на правото на собственост не само като вещноправен институт, а като една комплексна система от защити и гаранции за гражданите. Темата е актуална и не е била обект на сериозно и обстойно научно изследване, поради което монографията се явява навременна. Само по себе си това представлява принос.

Конкретните научни и научно-приложни приноси на монографията, според мен, са следните:

-Представя се един специфичен, многоизмерен, донякъде интердисциплинарен поглед върху собствеността, от гледна точка на три аспекта – като историческа перспектива на възникване и развитие, като съществуващи в съвременния свят юридически системи на собственост и като теоретична постановка, която показва какви идеи стоят зад едно или друго законодателно дефиниране на собственост. Нито един от тези аспекти не е разгледан самоцелно и изолирано, а е основа за аргументиране на важни за изследването изводи. В тази връзка, подробно се изследва историческото развитие, а изводите от това изследване дават основание на автора да разкрие какви са бъдещите тенденции и схващания за собствеността.

На философските учения от XVIII век за взаимовръзката собственост-независимост-свобода, авторът противопоставя най-съвременните тенденции в развитието на собствеността, според които в модерните общества най-важната цел на правото на собственост не е да осигури независимост или автономия на индивидите при ползването на определени блага, а да създаде индивидуално право на хората от цялото общество да се ползват от световните ресурси. Прави се извод, че на фона на днес доминиращото право на достъп и на включване се въвеждат все по-големи ограничения на правото на собственост и се разширява значението на частната колективна собственост, а това неминуемо ще доведе до промени както в теоретичните виждания, така и в текстовете на Конституцията и законите.

- Анализ на практиката на ЕСПЧ и Съда на ЕС по отношение на обектите на вещното право, на тенденциите на развитие на правото и на „гъвкавия“ подход на горесцитираните съдилища при определяне на обектите на защита;

- Анализ от гледна точка на съвременното право и съдебна практика на по-важните класификации на вещите на фона на римскоправната уредба; очертаване на развитието при класификацията на вещите на недвижими и движими. Впрочем, в цялото изследване прозира способността на кандидата да погледне към вещното право през призмата на философията и идеологиите, за да формира правилни изводи относно тенденциите в развитието му.

- Обосноваване и аргументация на извода, че утвърждаването на собствеността като фундаментално право преминава през процесите на разграничаване от традиционните имуществени и неимуществени елементи. В тази връзка се посочва, че в практиката на Европейския съд по правата на човека е налице разширена защита на интелектуалната собственост (наблюдава се разширяване на приложното поле на правото на собственост и към нетелесните обекти), която, според автора, хармонира на развитието на човечеството, на техническия прогрес и културните достижения в съвременния свят. В подкрепа на този извод се представят аргументи, че клиентелите, като „неосезаема собственост“, също получават защита в практиката на ЕСПЧ и се отчита необходимостта този въпрос да се постави и изследва по-задълбочено в българското право. Прави се и анализ на практиката на ЕСПЧ при защита на други права като обекти на собствеността (акции, вземания, социални престации и пр.), на фона на двете концепции за обектите на правото на собственост.

- Обосноваване и подкрепа с богата съдебна практика на извода, че Европейската конвенция внася оригинален подход към понятието „собственост“: то е автономно и значително разширено в сравнение с националните законодателства и не зависи от вътрешните дефиниции, а на ЕСПЧ е дадена голяма свобода да интерпретира, тълкува и разширява приложното поле на правото на собственост. Тази защита всъщност не замества националната вътрешна защита на собствеността, но има за цел да я надгради и усилва.

- Обосноваване на извода, че като признава защита по отношение на правото на пенсия поради старост, вдовство и инвалидност при самостоятелно приложение на текста на Протокол № 1 от Конвенцията (без връзка с чл. 14, който се отнася до дискриминацията), ЕСПЧ развива социалната концепция за правото на собственост, която е насочена към хората и към техните социални нужди. Прави се заключение, че това разширяване още веднъж доказва доближаването на собствеността в съвременното европейско право до римското разбиране за т.нар. „фактическа съвкупност“, което може да доведе до нови виждания и в теорията и практиката по българското трудово право и обществено осигуряване.

- Анализ и съпоставка на триадата на собствеността в практиката на европейските съдилища и КС на РБ. Оттам се прави извод, че понятието за правото на собственост еволюира под влиянието не само на съдебната практика на вътрешно ниво в отделните държави членки, но и под силното влияние на конституционните и европейските съдилища. Обогатява се като съдържание както правомощието разпореждане, така и правомощието ползване чрез по-широка защита и по-богато съдържание в сравнение с класическото им разбиране на ниво вътрешно гражданско право.

-Съпоставка между европейската и конституционната визия за собствеността в съвременността, както и паралел между механизмите на защита. Критичен анализ и съпоставка на обезщетението за отнемане на собственост в практиката на европейските съдилища и правната уредба в действащото българско право.

- Извод, че засяганията на правото на собственост в наши дни са обект на различни системи за защита на вътрешно и на международно ниво, но относителна и непълна. Обосновава се становището, че поради това е необходимо да се подобри взаимодействието между тях чрез фундаментален контрол на европейско и национално равнище, който да е съобразен с принципа за защита на основните права.

2.2.3. Статии, с които кандидатът участва в конкурса

1. Панайотова-Чалъкова, Л. Обезщетението - гаранция срещу своеволни действия по отношение на правото на собственост, *Собственост и право*, бр. 1/2019г., с. 8. ISSN 1312 – 9473.

В статията се разглежда въпросът за правото на обезщетение на собствениците с оглед практиката на Конституционния съд на България и на Европейския съд по правата на човека в Страсбург. Направен е преглед на тези разнородни практики с цел да допринесе за очертаване на по-цялостна картина изобщо по въпросите за обезщетенията, а това от своя страна допринася за очертаване на общи положения, но и различия. Вследствие на анализа е направен опит за извеждане и на някои общи характеристики на обезщетението. Прави се извод, че обезщетението при причинени вреди за отнемане на право на собственост е въпрос на различни интерпретации в практиката на Европейския съд по правата на човека.

2. Панайотова-Чалъкова, Л. Специфика на сънаследствените отношения при прилагането на презумпцията по чл. 69 ЗС, В: Сборник научни изследвания в памет на доц. д-р Кристиан Таков, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С., 2019г., с. 192 – 198, ISBN 978-954-07-4746-0.

Статията очертава спецификата на отношенията между сънаследниците при прилагането на презумпцията по чл. 69 ЗС. Едновременно с това се прави и критичен анализ на съдебната практика като се поставят и определени въпроси за тълкуване. Когато се касае за придобиване по давност на сънаследствени имоти се държи сметка не толкова на фактическото поведение, нито толкова на вътрешното намерение, а водещите принципи тук са други – охрана и защита на статуквото и на наследствените права. Близките родствени връзки между сънаследниците и знанието, че общата вещ е получена от общ наследодател, предполагат – според автора – едно морално поведение, а именно да не се завладяват идеалните части на другите сънаследници. В тълкувателното решение, а и по принцип съдилищата не следва да обявяват една презумпция за оборена само от констатацията на факта на сънаследяване.

3. Панайотова-Чалъкова, Л. Културни ценности с материален и нематериален характер. Сравнение и връзка с обектите на интелектуалната собственост. - *Собственост и право*, 2019 г., кн. № 10, ISSN 1312 – 9473, с. 81-87.

Статията разглежда видовете културни ценности в светлината на това, че те не са еднородни като обекти и могат да имат както материален, така и нематериален характер. Авторът прави извод, че материалните обекти са и обекти на вещното право, оттам и подчинени на режима на собственост и ограничени вещни права със съответните изрично уредени изключения, а нематериалните обекти, са по необходимост и обекти на една интелектуална собственост и се родяат с обектите на авторското право и сродните му права пак със съответните изключения.

4. Панайотова-Чалъкова, Л. Контролът за пропорционалност и правото на собственост / влияние на европейската и конституционната практика. В : Сборник „Научни четения,

посветени на 140 години от приемането на Търновската конституция“, организирани от ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, Сиела, 2019г., ISBN 978-954-28-3043-6, с. 389-409.

В статията се разглеждат въпросите на контролът за пропорционалност във връзка с правото на собственост. Европейските и конституционните съдии се опират в своята практика на обективни елементи, законова база и качества на нормативните актове. Според автора, в много от решенията се забелязва проследяването на процедурите при отнемане на собственост и наличието на достатъчно процесуални гаранции за жалбоподателите. Много важен момент при контрола е и наличието на справедливи обезщетения. В статията се стига до извода, че колкото и да е обновена защитата на правото на собственост, то тя все още си остава относителна и непълна. И това е така защото в тази материя и европейските и конституционните съдилища се въздържат от един сериозен контрол по отношение на целите. Всъщност те обявяват за невалидни само изключително сериозни намеси в собствеността, явно превишаващи всяка нормалност.

5. Панайотова-Чалъкова, Л. Особенности в режима на собственост на културните ценности в българското право. Сиела норма, бр. 9-10, 2019г. ISSN 1314 – 5126, с.5 – 33.

Статията разглежда видовете културни ценности според различни техни класификации. Обръща се внимание на това, че културните ценности не са еднородни като обекти. Те могат да имат както материален, така и нематериален характер. Материалните обекти са и обекти на вещното право, оттам и подчинени на режима на собственост и ограничени вещни права със съответните изрично уредени изключения. Нематериалните обекти са по необходимост и обекти на една интелектуална собственост и се родят с обектите на авторското право и сродните му права, пак със съответните изключения. При движимите културни ценности в практиката авторът забелязва едни тип проблеми, при недвижимите имоти – друг. В статията се обръща внимание и на спорни разпоредби в закона като например обявеният за противоконституционен параграф 5, ал. 2 от преходните и заключителни разпоредби на ЗКН. Авторът прави извод, че текстът на разпоредбата влиза в противоречие с основни за българското гражданско право институти като този за наследяването и придобиването по давност.

6. Панайотова-Чалъкова, Л. Нетрадиционни виждания за собственост в практиката на Европейския съд по правата на човека /Протокол № 1 от Европейската конвенция за правата на човека/, сп. Норма, бр.2/2018г., /месец февруари/. /. ISSN 1314 – 5126.

В статията авторът акцентира на това, че Европейският съд по правата на човека налага една съвършено различна представа за собственост. Неимуществените елементи по природа попадат като тенденция в рамките на защитата, установена в чл. 1 от Допълнителен протокол № 1 на Конвенцията, защото Европейският съд открива и в тях имуществен интерес, достоен за защита. Авторът посочва като такива основателните очаквания, авторските права, социалните права, личните данни и дори човешкото тяло. Всички изброени са по своя характер неимуществени права, но съдържайки в себе си имуществени интереси водят до една „хипер - проприетаризация“ в европейската съдебна практика. Всичко това, според автора, е над класическото разбиране за имущество и за собственост. Прави се извод, че гражданскоправната доктрина трябва да отчита тази нова тенденция, която развива и обогатява вещното право. Собствеността вече се разглежда като една съвкупност от имуществени активи, които носят ползи за правните субекти. Прави се извод, че тази нова концепция за собствеността не е случайна – тя е плод на една еволюция на вътрешно и европейско равнище.

7. Панайотова-Чалъкова, Л. Вещите и интелектуалната собственост. *Собственост и право*, бр. 3 /2018г., с. 75. ISSN 1312 – 9473.

В статията авторът проследява допирните точки между правото за вещите и интелектуалната собственост в съвременната реалност, която е повлияна и от действащата съдебна практика на Европейският съд по правата на човека. По традиция вещното право и правото на интелектуална собственост имат свое самостоятелно място и значение в гражданското право. Развитието на правото за вещите датира от дълбока древност, а интелектуалната собственост получава свое развитие и съществуване едва от началото на XV век. Римското частно право не е познавало интелектуалната собственост в съвременния смисъл на понятието, но дори и тогава се е признавало съществуването на нематериални обекти, които са били определяни като вещи. В статията се стига до извода, че, за да се направи добър анализ на това развитие следва да се спре вниманието на един кратък исторически и теоретичен преглед за тези понятия в Европа, в това число и България.

8. Панайотова-Чалъкова, Л. Някои разсъждения във връзка с договора за арендата в земеделието /във връзка с т. д. № 1/2018г., изх. № ОСГТК/. *Собственост и право*, бр. 6/2018г., с. 53. ISSN 1312 – 9473.

В статията авторът посочва, че договорът за аренда в земеделието поставя множество специфични въпроси както пред правоприлагането, така и пред съдебната практика. В изложението се обръща внимание на един специфичен проблем, свързан с този договор, а именно поставените въпроси в т. д. № 1/2018г., изх. № ОСГТК. В статията се коментира, че тълкуването на нормата на чл. 3, ал. 4 ЗАЗ може да доведе до уеднаквяване на практиката, но тя следва да се схваща в контекста на цялостната уредба на вписването и функциите на съдиите по вписвания съобразно Правилника за вписванията и Наредба № 2/2005г. От анализа на чл. 3, ал. 4 ЗАЗ се стига до извода, че това е норма, която урежда конкуренция между два или повече арендодателя при наличие на съсобственост върху земя. Изразява се становище, че в конкретната хипотеза на чл. 3, ал. 4 ЗАЗ /в сила от 07.02.2017г./, една предварителна проверка от съдията по вписванията няма да създаде извънредно натоваване в работата на съдиите, а ще гарантира по-добре правата на съсобствениците – земеделски стопани.

9. Панайотова-Чалъкова, Л. Приложението на презумпцията по чл. 69 ЗС към отношения между сънаследници /коментар във връзка с ТР № 1 от 06.08.2012г., ОСГК на ВКС/. *Собственост и право*, бр. 7 /2018г., с. 44. ISSN 1312 – 9473.

В статията се представя различен поглед върху изразените становища в ТР № 1/2012г. на ОСГК на ВКС във връзка с прилагането на презумпцията по чл. 69 ЗС в отношения между съсобственици. Анализират се критично следните въпроси, разгледани в цитираното ТР, а именно: 1. Приложима ли е презумпцията на чл. 69 ЗС в отношенията между съсобствениците, когато съсобствеността им произтича от юридически факт, различен от наследяването? 2. Съсобственикът, който се позовава на придобивна давност за чуждата идеална част трябва ли да доказва при спор за собственост, че е извършил действия, с които е обективирал спрямо съсобствениците намерението да владее техните идеални части за себе си или намерението му за своене се предполага на основание чл. 69 ЗС и е достатъчно да докаже, че е упражнявал фактическа власт върху целия имот в срока по чл. 79, ал. 1 ЗС?

10. Панайотова-Чалъкова, Л. Развитие при класификацията на вещи в гражданския оборот /res in commercio/ и вещи извън гражданския оборот /res extra commercium/. *Studia iuris*, бр. № 1/2018г.

В статията авторът разглежда известната от римското частно право класификация на вещите на res in commercio и res extra commercium, но с отчитане на съвременното развитие и тенденции. Стига се до извода, че в римското право това деление е имало друго значение, защото е обхващало доста различни категории вещи от днес. В статията са коментирани различни многостранни международни договори в областта на опазване на околната среда във

връзка с някои особени вещи като въздуха, водата на морето, течашите води. Разгледани са и другите две категории вещи /res divinis juris и res publicae/, които са извадени от гражданския оборот, защото по римското право те са били подчинени на правилата на сакралното и публичното право. В статията е направен анализ и на публичната и частна собственост на държавата и общините, както и положението при т.нар. res nullius.

11. Панайотова-Чалъкова, Л. Понятието за вещи – В : сборник „Правото – традиции и перспективи“, Юбилейна научна конференция по повод 25 г. от създаването на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, Сиела Норма, 2018г., с. 135 – 151. ISSN 978 – 954 – 28 – 2625.

В статията се проследява развитието и тенденциите на общото понятие за вещи. Изтъква се, че това е основно понятие за гражданското право в широк смисъл, както и въобще за частното право. В статията се акцентира на факта, че европейското право има решаващо влияние в материята на вещите. Авторът посочва се някои прилики и разлики в практиката на съдилищата във вътрешното и европейското право относно вещите. Проследява се накратко развитието на понятието за вещи от римското частно право през епохата на буржоазната епоха до съвременното състояние на обединена Европа. Изтъква се влиянието на това развитие за българското право, което вече е част от една обединена европейска правна система.

12. Панайотова-Чалъкова, Л. Европейски и конституционни аспекти на правомощията на собствените – сп. Правна мисъл, бр. 1/2017г., с. 28. ISSN 1310-7348.

В статията се разглежда понятието за правото на собственост в един по-широк контекст от традиционно възприемания в нашата вещно правна литература, а именно: само като вещно субективно право. Прави се извод, че конституционните и европейските му измерения досега са оставали на заден план, а в съвременния свят собствеността се защитава не само с гражданскоправни средства, но фигурира като проблематика и в конституционната и европейска практика на различни съдилища. Този глобален поглед може да внесе и съответните промени във възприемането на това право и в очертаването на неговото съдържание. Авторът си поставя за цел, анализът направен в статията да допринесе за разширяване на хоризонта по отношение на това вещно право, както и излизане от представата, че то е обект на уредба преимуществено от вътрешното гражданско право.

13. Панайотова-Чалъкова, Л. Таксите при запор върху вземания на длъжника по банкови сметки – сп. Норма, бр. 1/2017г., в съавторство с Ивайло Василев, с.43. ISSN 1314 – 5126.

В статията се прави опит да се даде отговор на спорен въпрос в тълкувателно дело № 3/2015г. по описа на ОСГТК на ВКС: „съставлява ли действие по налагане на запор изпращането на запорно съобщение до банка в хипотезата, при която съдебният изпълнител е получил на основание чл. 508, ал. 1 ГПК отговор, че длъжникът няма сметка в съответната банка?“ Авторът приема, че отговорността за разноски по изпълнителни дела често е в пъти по-голяма от изискуемото задължение по изпълнителен лист. И това се дължи на несъразмерното предприемане на изпълнителни действия. Оттам следва извода, че при липса на открита банкова сметка с титуляр длъжникът по изпълнителното дело, не е налице обект на принудително изпълнение и длъжникът не би следвало да носи отговорност за тази такса. Авторът приема, че тя следва да остане в тежест на вискателя.

14. Панайотова-Чалъкова, Л. Развитие при класификацията на вещите на недвижими и движими. Влияние на европейското право и съдебна практика. Собственост и право, бр. № 9/ 2017г., с. 13. ISSN 1312 – 9473.

В статията се разглежда въпросът, че при деленето на вещите на движими и недвижими, се забелязват промени в течение на времето. Прави се извод, че в основата на тези промени стоят различни причини. От една страна, според автора, се наблюдават чисто исторически причини поради рецепцията на понятието за вещи в нашата страна от европейските граждански кодекси. От друга страна, причините имат социално-икономически и политически характер. В тази връзка се отчита приноса на приемането на страната ни в Европейския съюз и прилагането на Европейската конвенция за правата на човека, Допълнителният протокол №

1 към нея, както и съдебната практика на съдилищата в Страсбург и Люксембург. В статията се разглеждат решения на съда в Страсбург, които се отнасят до особени вещи като произведения на изкуството, енергийните природни ресурси и др.

15. Панайотова-Чалъкова, Л. Собствеността – исторически и правни аспекти – *Studia iuris*, бр. № 2 /2014г.

В статията собствеността се представя като явление, което се разглежда от различни науки. Приема се, че за да се обхване проблемът за собствеността в цялост, трябва да се обърне внимание поне на три различни направления в неговото изследване. На първо място – като чисто историческа перспектива на възникване и развитие, на второ място – като съществуващи в съвременния свят юридически системи на собственост и на трето място – като теоретична постановка, която показва какви идеи стоят зад едно или друго законодателно дефиниране на собственост. Посочват се и някои особености на българската система на собственост.

16. Панайотова-Чалъкова, Л. Промени, настъпили в недвижими имоти в хода на започнати принудителни изпълнения – *Собственост и право*, бр. 6/2015г., с. ISSN 1312 – 9473.

В статията се представят някои от проблемите, които изникват на практика вследствие на случаи на настъпили промени в недвижими имоти. Авторът се поставя за цел да направи анализ на съществуващите съдебна практика и теоретични разрешения към настоящия момент. Отчита се фактът, че имотите, подобно на хората, не остават същите във времето, с тях настъпват изменения от различен характер. Предмет на статията са промените, които са настъпили след като за един имот е започнало принудително изпълнение, съобразно предвидения в закона ред.

Налага се изводът, че представените за становище статии разкриват интереса на автора към проблемите на вещното право и са логическо следствие на задълбочени му научни търсения. Направен е критичен и задълбочен анализ на действащото законодателство по конкретните актуални проблеми, на които са посветени отделните научни статии. Посочена, коментирана и анализирана е и съдебната практика по разискваните въпроси. Предложените за участие в конкурса статии още веднъж доказват уменията на доц. д-р Люба Панайотова-Чалъкова да тълкува и анализира съществени правни проблеми на българското вещно право и да достига до изводи с приносен характер.

Представените в настоящия конкурс научни съчинения се характеризират с научна новост и не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и за заемане на академичната длъжност „доцент” съгласно изискването на чл. 29, ал. 1, т. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България.

3. Критични забележки и препоръки

Към автора може да се отправят някои препоръки за разширяване на изследването – например, да се разгледа по-подробно развитието на индивидуалната собственост в нашата страна по модела на френското право.

Тази препоръка обаче по никакъв начин не променя генералната оценка, че работата е оригинален научен труд с научни и научно-приложни приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от **доц. д-р Люба Георгиева Панайотова-Чалъкова** отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил монография и научни статии, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“ и публикувани след заемане на академичната длъжност „доцент“. Теоретичните разработки на доц. д-р Люба Панайотова-Чалъкова имат практическа приложимост, като част от тях са ориентирани към учебната работа, а научната и преподавателската ѝ квалификация е несъмнена.

Постигнатите от доц. д-р Люба Панайотова-Чалъкова резултати в учебната и научно-изследователската дейност напълно съответстват на специфичните изисквания на Юридически факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, **убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Юридически факултет за избор на доц. д-р Люба Георгиева Панайотова-Чалъкова на академичната длъжност „професор“ в ПУ „П. Хилендарски“ по професионално направление 3.6 Право (Гражданско и семейно право).**

11.11.2020 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Цветалина Петкова